

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за инспектора друге класе министарства унутрашњих дела, Борђе С. Борђевић, начелника друге класе административног одељења министарства финансија, и вршилац дужности државног правобраниоца и управника државних добара, по потреби службе; за начелника треће класе округа пожаревачког Тодор Петковић, инспектор министарства унутрашњих дела, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1901. године П№ 29.284. у Београду.

Његово Величанство Краљ Александар I. Указом својим од 18. ов. м. благоволео је потврдити усвојени од Народног представништва.

ЗАКОН О ШТАМПИ

који гласи:

ГЛАВА ПРВА

Опште одредбе

Члан 1. Исказивање и предавање јавности својих мисли путем штампе сваком се српском грађанину ујемчава. Ограничења у томе прописује овај закон.

Штампа се не може подвргавати никаквим административним опоменама и мерама.

Члан 2. Штампарска и књижевска радња подлеже одредбама трговачкога законика.

Члан 3. По одредбе закона о штампи долази све оно што се штампањем или механичким или хемијским путем, као што је сликање и т. д. изради за умножавање и растурање, па се и зајста умножава и растура.

Од овога се изузимају гласачке листе, ако на њима ништа више нема сем имена кандидата, предлагача и представника; трговачки протоколи, формулари и остало што је за трговачку радњу потребно; посмртне објаве, позиви на разне забаве и зборове, ако на овима последњим нема ничега више осим означавања оних који се позивају, дана кад се позивају, места где ће бити збор, циља ради кога је збор сазван, ако циљ није противан законима, и имена сазивача и, напослетку, ствари искључно за редакције намењене.

Члан 4. На свакој штампаној, објављеној или механичким или хемијским путем за умножавање и растурање израђеној ствари, мора стајати име и стан штампара (сликара, резача и т. д.), као и место штампања. Ако је то књига или иначе штампана ствар, која не долази у повремену штампу, а намењена је за растурање, онда мора стајати и име писца или издавача. Издавач може бити и сама штампарија.

Ко противно овоме учини, казниће се новчано од 50 до 100 динара или затвором од 5 до 10 дана за сваки број, свеску, књигу, примерак.

Члан 5. Штампар је дужан дати на реверс од свакога броја новина или повременог списка, кад се почне растурати или растурањем, по један примерак месној државној полицијској власти.

У исто време, а најдаље за пет дана од публикацији, сваки је штампар, и приватни и државни, дужан дати на реверс за Народну Библиотеку Управи Београда односно месној државној полицијској власти, по три примерка од сваке штампане ствари, осим оних поменутих у другом ставу члана 3. овог закона (члан 25. закона о Народној Библиотеци).

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 100 до 300 динара или затвором од 10 до 30 дана за сваки број, свеску, примерак.

Члан 6. Све, што је казано у предходном члану, важи и за прештампавање.

ГЛАВА ДРУГА

Повремена штампа

ОДЕЉАК I.

Издавање и уређивање

Члан 7. Сваки лист (новине) и сваки повремени спис мора имати одговорнога уредника.

Одговорни уредник листа или повременог списка може бити сваки српски грађанин, који стално живи у Србији и ужива сва грађанска права, а који је за последње три године плаћао најмање по 60 динара непосредне порезе. Али они, који су свршили нашу Велику Школу или универзитет на страни или какву стручну школу по навршеном четвртном разреду средње школе, могу бити уредници ако су плаћали најмање по 30 динара непосредне порезе за последње 3 године. Одговорни уредник мора имати најмање 25 година старости.

Одговорни уредник кад се осуди и пресуда постане извршна, престаје бити уредник, ако је осуђен на затвор — док га не издржи, а ако је осуђен на новчану казну — док је не плати.

Нико не може једновремено бити уредник више политичких листова.

Ко издаје или штампа лист (новине) или повремени спис, а није испунио погодбе овога члана, казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеци.

Члан 8. На сваком броју новина или на свакој свесци повременог списка мора бити наштампано у дну или у врху листа име, стан и место становања власника, одговорног уредника и штампара.

Власник листа може бити и сам уредник.

За сваки број или свеску, на којој ово не буде, биће кажњен штампар, ако је штампани предмет кажњиве садржине, од 200 до 600 динара или затвором од 20 дана до 2 месеца. Ако штампани предмет није кажњиве садржине, штампар ће у овом случају бити кажњен затвором од 1 до 10 дана или новчано од 10 до 100 динара.

ОДЕЉАК II.

З а б р а н а

Члан 9. Новине и друге штампане ствари (чл. 3. ов. зак.) може забранити државна полицијска власт само у случајевима ако налази да садрже:

Увреду Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља; или ако нападају и излажу подсмеху Уставом и законима одређени ред престолонаслеђа;

Позив грађана да устају на оружје противу законитих власти или на вршење дела која се казне по § § 87. и 91. а., први став, казненог законика.

Власт која је решила забрану дужна је своје решење спровести надлежном првостепеном суду у року од 24 часа. Суд је дужан у року од 24 часа, од кад прими решење полицијске власти о забрани, решити има ли места забрани или нема и своје решење саопштити странама истога дана.

Противу судског решења о забрани могу се жалити и тужени и државна власт у року од 24 часа од пријема судског решења. Жалба се предаје суду, који је о забрани решавао, и он је дужан истога дана спровести је Касационом суду, који за 24 часа од пријема ствар коначно расправља.

Судско решење, којим се забрана одобрава, има карактер отварања предходне кривичне истраге и не може утицати на судску одлуку о постојању или непостојању дела, које се тек претресом и пресудама има да утврди.

Кад после извршене забране или Касациони суд поништи судско решење о забрани, или се претресом и судским пресудама утврди да кажњивог дела по овоме члану закона нема, забрана је тим самим дигнута, и узапћени списи враћају се писцу односно уреднику или власнику, и растурање је допуштено. Исто тако забрана пада ако власт, која ју је решила, не спроведе своју жалбу суду у року од 5 дана, од кад је суд забрану одобрио.

Суд по службеној дужности извештава решењем пошту да је забрана дигнута.

Кад се забрањују штампани примерци, онда се забрањују и слова, плоче, форме, каменорези и т. д. Ако штампар захте, слова ће се растури и плоче истрти. Ако се неокривљени делови могу одвојити (додаци броју новина или свесци повремених списа или табаци и листови књиге), онда се они неће забрањивати.

Примерке штампане ствари и остало, што се при забрани одузима, власт која је забрану извршила дужна је, на случај поништења забране, одмах све потпуно и неповређено предати. Реверс о одузетим примерцима и штампаним стварима предаје власт штампару у тренутку вршења забране.

Члан 10. Ко забрањене штампане ствари намерно распростире, казниће се затвором од 2 до 10 месеца или новчано од 600 до 3000 динара.

Члан 11. Кад се један лист или спис због написа каквог узапти, онда се може исти лист или спис поново одштампати тако, ако се чим год испуни оно место, на коме је била штампана кажњива садржина, због које је лист забрањен.

Ко противно учини казниће се по чл. 10. ов. закона.

ОДЕЉАК III.

Исправке

Члан 12. Одговорни уредник дужан је примити у свој лист сваку исправку, коју му пошаље власт или приватно или правно лице, чије је име споменуто или о чијем је раду или поступцима у листу или повременим спису било речи. И власт, и приватна и правна лица достављају уредништвима исправке непосредно или преко првостепеног суда онога места где лист излази. Суд је дужан истога дана уредништву исправку послати.

Исправка се мора ограничити на само исправљање нетачних навода и података и не сме садржавати ничега кажњивог. У противном случају уредник је није дужан штампати.

Да ли је уредник имао права не штампати исправку, цени суд по тужби дотичне власти или приватнога. Према тој оцени суд или ослобођава од одговорности уредника, или досуђује накнадно штампање исправке како је послата или с потребним изменама, или изриче још и казну што уредник није то одмах учинио, ако нађе да је без основа није хтео штампати.

Пресуда првостепеног суда у погледу штампања исправке извршна је.

Исправка се мора штампати у првом броју од како је уредник прими, без икаквих додатака, мењања или уметака; а ако је редакција листа закључена већ онога дана, онда је мора штампати у првом броју по том.

Исправка може бити најдужа или стубац целог формата листа или два пут онолика, колики је био чланак који ју је изазвао.

О истој ствари уредник је дужан штампати само једну исправку, коју прво добије кад се тиче државне власти.

Исправке се штампају на оном месту листа, на ком је био штампан чланак или белешка и оним словима какав је био штампан чланак или белешка. Исправка се не може прекидати, ако није прекидана ствар, која ју је изазвала.

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 300 до 600 динара или затвором од 1 до 2 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Страни листови и повремени списи

Члан 13. Листовима или повременим списима, књигама, сликама и другим штампаним и објављеним стварима, што на страни излазе, слободан је улазак у Србију.

Али министар унутрашњих послова може у појединим бројевима страних повремених списа или новина, где би нашао дела предвиђена чланом 9. овога закона, оне написе који ова дела садржавају, нечитким учинити пре него што се пусте у саобраћај.

Ако би пак који страни лист или повремени спис имао чешће таквих увредљивих напомена или бележака, или би писао стално противу интереса земље, Министарски Савет може му забранити улазак у земљу до две године.

Ову забрану објављује министар председник у службеним Српским Новинама.

Уредништва домаћих листова и јавне библиотеке добивају свакад, па и у случају забране, све стране листове или повремене списе, књиге, слике и т. д. без цензуре; а свако прештампавање или саопштавање из страних листова или повремених списа или растурање одштампаних или објављених ствари са стране подлежи одредбама овога закона, био лист или број листа или примерак какве штампане ствари забрањен или не.

И појединци добивају чисто научне и књижевне часописе научна и књижевна дела, која на страни излазе, слободно без цензуре.

Ко после објављене забране продаје или намерно растура забрањене стране листове, књиге, слике и т. д., казниће се новчано од 600 до 1500 динара или затвором од 2 до 5 месеца.

ГЛАВА ТРЕЋА

Растурање, продавање, прилепљивање на зид.

Члан 14. Сlike Краља и Краљице не могу се растурати без одобрења Министра Унутрашњих Дела.

Новине, књиге, повремене списе, брошуре, цртеже, слике и т. д., које нису забрањене по овом закону, слободно је сваком српском грађанину растурати продавати по јавним местима. За то није потребна пријава ни општинској ни државној власти.

Члан 15. У свакој општини општинска власт мора одредити место, где ће стално прилепљивати службене обзнане.

Приватне обзнане могу се лепити на свима јавним местима, осим места где се лепе службене обзнане, осим зграда за богомољу и наставу и осим оних јавних места, где је то изрично забрањено.

На приватним зградама не смеју се лепити никакве обзнане без одобрења сопственика.

Члан 16. Сваки онај, који би цепао, премазивао или ма на који начин чинио нечитким службене обзнане на одређеним местима или бирачке прогласе, казниће се новчано од 200 до 300 динара или затвором од 20 до 30 дана.

Исто тако казниће се и онај, који би лепио обзнане или прогласе на јавним местима или приватним зградама без допуштења за то.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

Злочин и преступи штампом учињени

ОДЕЉАК I.

Подстицање на злочин и преступе

Члан 17. Као саучесници једне радње, која се по кривичном законнику сматра као злочин или преступ, узимају се сви они, који би ма којим начином, обележеним у члану 3.

овога закона, или продавањем или растурањем штампаних ствари, непосредно подстакли кога или које, да учине или учине злочин или преступ, па иза изазивања (прокламације) дође одмах део или покушај злочина, како је одређен и предвиђен у §. 41. кривичног законика.

Саме пак учињене кривице казниће се по кривичном законнику, ако нису нарочито овим законом предвиђене.

Члан 18. Они, који би средствима, побројаним у претходном члану, изречно позивали да се учине кривице убиства, пљачке или похаре, или каква кривица предвиђена §§-има 83, 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91. и 91. а. кривичног законика у случају кад иза изазивања не дође дело ни покушај, казне се затвором од шест месеци до три године.

Члан 19. Свако подстицање, учињено средствима побројаним у члану 3. према лицима војеног реда, у намери да се одврате од вршења војних дужности и послушности према законитим старешинама у свему оном, што они наређују за вршење закона и законих правила војних, казниће се затвором од 3 месеца до 3 године.

ОДЕЉАК II

Кривице противу државе, њених представника и интереса и противу приватних лица.

Члан 20. Клевета и увреда.

Клевета по овом закону постоји онда, кад се противу једне личности неистинито наводи један факат, којим се вређа њена част и уди њеном угледу. А увреда постоји онда, кад се неуљудним тоном или непристојним изразима вређа част или карактер једне личности, а не наводи се противу ње никакав одређени факат.

Члан 21. Клевета и увреда Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља, учињена једним од средстава, побројаних у члану 3. овога закона, и начином тамо казаним, казниће се затвором од 6 месеци до 5 година.

Клевете и увреде нанесене Народном Представништву, казниће се затвором 2 месеца до 2 године дана.

Члан 22. Клевета Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља и Народног Представништва не може се доказивати.

Члан 23. Ко ружи или исмева уставна права владаочева или Уставом и законима утврђени ред престолонаслеђа, казниће се затвором од шест месеца до 5 година.

Члан 24. Објављивање или прештампавање лажних или измишљених гласова, као и објављивање или прештампавање лажних или лажно некеме приписиваних докумената, казниће новчано са 150 до 2400 динара или затвором од 15 дана до 8 месеца, кад објављивање тих гласова или докумената наноси штету држави и њеним интересима или ремети јавни мир.

Истинитост објављених гласова или дела може се доказивати.

Поднесени доказ ослобођава окривљеног само за доказано дело.

Члан 25. Ко путем штампе изречено позива на непокорност према законима, законим уредбама или законим наредбама, казниће се затвором од 6 месеци до две године.

Члан 26. Уљудна и пристојна критика уставних наређења и ма каквог другог закона не подлежи никаквој казни.

Члан 27. Омаловажавање и исмевање вере или морала, учињено једним од средстава и начином у члану 3. поменутих, казниће се затвором од 1 до 6 месеца или новчано од 300 до 1800 динара.

Иста казна примениће се и на продавање, растурање или излагање цртежа, гравира и слика неморалних.

Члан 28. Клевета, нанета једним од средстава побројаних у члану 3. судовима, војсци, јавним надлештвима, казниће се затвором од једног до 18 месеца.

Истом ће се казном казнити клевета, нанета члановима Народног Представништва, јавним службеницима, представницима власти, свештеницима и грађанима који привремено врше какву јавну службу или испуњавају какву јавну дужност.

Члан 29. Клевета, нанета приватним лицима, казниће се затвором од једног месеца до две године дана и накнадом оклеветаном од 300 до 5000 динара, ако суд по захтеву приватног тужиоца нађе да јој има места.

Члан 30. Увреда, нанета лицима побројаним у члану 28., казниће се затвором од 1 до 8 месеца, или новчано од 300—2400 динара; а увреда, нанесена приватним лицима, казниће се затвором од месец дана до четири месеца или новчано од 300—1200 динара.

Члан 31. Ако је увреди предходило изазивање или незаконно поступање, поступиће се по §§. 215. односно 104. д. казненог законика.

Члан 32. Клевета или увреда, нанета умрлим лицима, казниће се по овом закону само онда, ако је учињена у намери да повреди част или науди угледу њихових живих наследника.

Наследници у сваком случају имају право на исправку по члану 12. овога закона.

Члан 33. Истинитост наведеног факта може се доказати у свима случајевима осим кад се тај факат односи на породични живот приватних лица и јавних раденика или на приватан рад једних и других, ако такав рад нема везе са њиховом јавном радњом или јавним достојанством, или с предузећем које се обраћа на јаван кредит.

Члан 34. Ако се делу, изнетом у клевети, већ повела кривична истрага, његова се истинитост не може доказивати све док о њему не би изишла извршена пресуда или решење.

Члан 35. У случајевима, где је доказивање клевете допуштено, тужилац има право подносити противне доказе.

ОДЕЉАК III.

Кривице противу страних владалаца, њихових домова и дипломатских представника.

Члан 36. Увреда према страном владаоцу, учињена једним од средстава побројаних и начином именованим у члану 3. овога закона, казниће се затвором од 1 месеца до једне године дана.

Члан 37. Увреда страних посланика, пуномоћних министара, дипломатских агената или отправника послова, који су акредитовани при Двору српскога Краља, казниће се затвором од 1 до 6 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Недопуштене публикације

Члан 38. Ко штампа и објави:

1. тужбу или ма какве акте по кривичној парници док се не прочитају на претресу;

2. извештај о кривници за клевету, где доказивање није допуштено (члан 34. овог закона);

3. невршене акте грађанских парница без нарочитог допуштења суда (§. 148. грађ. суд. поступка);

4. саветовања поротног и осталих судова;

5. приватна писма и телеграфске дапеше за које се нема одобрење од писца, ако по садржини својој нису јавнога карактера, — казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеца.

А ко штампа и објави:

1. службену поверљиву преписку, ако по оцени суда има од тога какве штете по јавне интересе земље;

2. извештаје или саопштења о кретању војних трупа за време рата, ратне опасности или опште мобилизације, а о војним спремама, утврђењима и осталим средствима одбране и у мирно време;

3. дела из тачке а. и б. §. 86. казненог законика;

4. извештаје о тајним седницама и ма каква саопштења из тајних седница Народног Представништва, — казниће се затвором од 6 месеца до 5 година.

ГЛАВА ПЕТА

Суђење и осуђивање

ОДЕЉАК I

Ко је одговоран за кривице штампом или против одредаба овог закона учињене.

Члан 39. За кривице учињене штампом или против одредаба овога закона одговорни су:

1. писац, уредник, власник, штампар, сликар, резач, разносач или растуривач;

2. уредник је одговоран за све, што је без потписа у листу изишло, као и онда, кад је потписник измишљена личност или је ван домаћаја српских власти;

3. кад се не зна за одговорног уредника, — штампар; кад се не зна штампара, — онај који растура, продаје, разноси, прилепљује.

За власника вреди одредба члана 40 овог закона.

Члан 40. Власник је одговоран за све таксе и трошкове, као и накнаду штете, предвиђене у члану 29. овог закона, ако то писац или уредник нема од куда да плати или је у бегству.

Члан 41. Кад одговорни уредник који није платио или издржавао досуђену казну потпише какав лист или повремени спис, казниће се власник и бесправни уредник тога листа или списка затвором од 15 до 30 дана или новчано од 150 до 300 динара.

ОДЕЉАК II

Поступак

Члан 42. Све кривице, учињене штампом или ма којим средством и начином именованим у члану 3. овог закона или противу његових одредаба, извиђају и суде само државни судови.

Кривице противу овога закона учињене извиђају и суде судови као хитне ствари.

Свака тужба, било приватна било државне власти, мора се узети у поступак најдаље петого дана од дана пријема у суду. Дело, узето у поступак, не сме се прекидати ни у ком случају до коначне расправе његове.

Кривице клевета и увреда Краља, Краљице, Њихових потомака и Краљевих родитеља, Народне Скупштине и Сената, и позивање на оружје узимају се у поступак истога дана кад суд прими тужбу.

За радњу противну одредбама овога члана и члана 49. овога закона односно рокова биће кажњен председник суда, његов заменик, или дежурни судија или судски иследник, новчано судским дисциплинским судом по закону о судијама (члан 25. и 28.).

Члан 43. Истрага и суђење почиње се водити.

1. ако се тиче приватног лица на тужбу тога лица с обзиром на §. 216. казненога законика; ако се тиче каквог удружења на тужбу представника тога удружења;

2. ако се тиче Краља, Краљице, Њихових потомака и Краљевих родитеља, по одобрењу министра унутрашњих послова, а на тужбу државне полицијске власти;

3. ако се тиче лица која врше јавну службу, и то у послу њихове службе, — по захтеву министра под којим су;

4. ако се тиче судова, војске, државних тела, какве признате корпорације, административне власти и т. д., — по захтеву тога суда или тела или старешине његовог, а по одобрењу министра под којим стоји;

5. ако се тиче поротника, сведока или у опште грађанина, који привремено или стално врши какву јавну службу и т. д., — по тужби њиховој;

6. ако се тиче страног владоаца или страних дипломатских представника, — по њиховој тужби или кад то затраже од министра спољних послова по тужби овога;

7. у случајима, предвиђеним у тач. 2., 3., 4. и 6. овога члана (взузимајући корпорације), или ако су преступи учињени противу формалних одредаба овога закона, полицијска ће власт по дужности својој сама дати суду тужбу или ће известити министарство унутрашњих дела.

Тужбу ће суду дати у окружним варошима и Београду окружно начелство, односно Управа Београда, а у осталим местима дотична среска власт.

Члан 44. Свака тужба мора навести од речи до речи окривљене изразе, због којих истрагу треба повести. Иначе се по тужби неће ништа радити.

Члан 45. Кад суд прими овакву тужбу, иследник ће одмах позвати туженога позивом, у ком ће изреком споменути спис, лист, чланак, плакат, пртеж, слику, медаљу и т. д., због чега има да се саслуша, одредиће природу кривице и навести члан овог закона по коме се та кривица казни.

Ако у позиву нису испуњене све ове формалности, онај који се зове не мора му следовати.

Члан 46. Ако је тужба због клевете, па тужени хоће да докаже истинитост тврђења, онда је дужан, у случајима где може бити доказивања, за 20 дана од првог саслушања поднети иследнику написмено:

1. изразе окривљене, чију истинитост хоће да докаже;

3. преписе или оригинале писмених доказа; и

3. име и презиме, занимање и стан сведока, који ће посведочити истинитост онога за шта се оптужује.

Одлагање овога рока не може бити. Ако тужени поднесе у одређеном року тражено писмено, иследник је дужан истога или најдаље другого дана саопштити га тужитељу. Тужитељ има право тражити од суда исти толики рок за подношење противних доказа.

И тужени и тужитељ имају право употребити на претресу и нове доказе.

Одлагање претреса може бити само онда, кад је одбрана, по оцени суда, била у немогућности доћи до доказа, који су по судској оцени од утицаја на исход суђења. Претрес се у овим случајевима може само један пут одложити.

Члан 47. Где год је овим законом допуштено доказивање, оптужени има права користити се и оним доказима, којима је публикација забрањена. Суд је дужан, ако оптужени захтева, а сам није могао до њих доћи, доказе службеним путем прибавити, ако само одбрана ближе именује и одреди где су и какви су то докази.

На суду и пред судом оптужени мора имати потпуну слободу одбране у границама пристojности.

Члан 48. Ако оптужени одриче на суду, да се окривљена штампана ствар тиче тужитеља, онда ће пред судом дати изјаву, која ће се забележити, да се ствар ни у колико не односи на тужитеља, и ту ће изјаву дужан бити, ако тужитељ захте, штампати на челу свога листа у првом броју.

Ну ако тужилац и после изјаве туженога, да се окривљена ствар не односи на њега, остане при тужби, онда ће суд претходно решити, према наводима и доказима које подноси тужилац, односи ли се на њега или не, па према нађеном стању даље по закону поступити.

Члан 49. Ако уредник не штампа изјаву у првом броју свог листа, казниће се новчано од 300 до 600 динара или затвором од 1 до 2 месеца, а тужитељ има права изјаву, учињену пред судом од стране туженога, штампати сам.

Члан 50. Кад решење о стављању под суд постане извршно, државни ће тужилац одмах дати суду тужбу, коју ће суд саопштити оптуженом, ако је у месту, првог дана, а ако је ван места, у најкраћем року; и од дана саопштења тужбе најдаље за десет дана претрес за суђење одредити, ако томе не стоји на путу судски одмор.

Ако се суди уреднику, на претрес се мора позвати и власник листа.

Члан 51. Где год је у закону одређена новчана казна или затвор, ту ће редовно суд осуђивати оптуженога на новчану казну, казавши у пресуди са колико ће му се дана затвора ова казна заменити, при чему ће се дан затвора увек рачунати 10 динара.

Сваку новчану казну мора извршна власт наплатити за тридесет дана од дана пријема пресуде.

Члан 52. При изрицању пресуде ако има олакшаних околности, суд за кривице противу овога закона учињене не може спуштати казну испод минимума.

Члан 53. Против пресуде или решења нижег суда може се изјавити незадовољство или жалба вишем суду у року од три дана по саопштеној пресуди или решењу.

Незадовољство или жалба, заједно с актима, спровешће се за 24 часа вишем суду, који ће решити као хитну ствар за десет дана по пријему.

ОДЕЉАК III

О повратку и застарелости

Члан 54. За поврат у злочинствима и преступима, који се казне по овом закону, не вреди одредбе кривичнога законика о увећању казне.

Члан 55. На случај стицаја не може по овом закону бити казна строжа, него што је казна кривичним или овим законом одређена за најтеже дело.

Члан 56. Кривице, учињене штампом и противу формалних одредаба овога закона, застаревају за шест месеци од дана кад су учињене.

Извршење пресуде застарева по одредабама кривичнога законика.

Закључне одредбе

Члан 57. Новине и повремени списи не подлеже никаквим па ни огласним таксама.

Члан 58. Одредба кривичнога законика у §§ 47. а), 103., 104., 91. б), 91. в), 91. г), 207. т. 1., 207. б), 209.; први став § 212., § 213., 214., 218., 357. т. 2., 3., 4.; § 358., 359. т. 3. и § 363. не вреде за кривице учињене штампом или другим средствима јавности, побројаним у члану 3. овога закона.

Овим се законом укида досадањи закон о штампи од 12. марта 1881. године са свима његовим изменама и допунама, и одредбе закона о таксама, које су овом закону противне.

Члан 59. Садашње новине и привремени списи морају у року од месеца дана испунити све погодбе овога закона.

Члан 60. Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а обавезну силу добива кад се обнародује у Службеним Новинама.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 18. децембра 1901. године ПМ 29.474. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

6

Да су наше општинске власти, готово по правилу, неспремне, за брзу и правилну расправу имовинских сукоба, а у вези с тим и за послове правосуђа, давно је позната истина. Из године у годину, само усљед тога факта, дешавају се кривице, не само у облику обичних престапа, као што су самовлашће, повреде и т. д. но често и убиства. У колико власти, којој се грађани обраћају за заштиту са мање подобности и доцније улази у расправу овакових спорова, у колико је, због тога, више поколебана вера, да ће се апелом на власт доћи до задовољења на законској основи, у толико наступа лакше решеност грађана, да мимо учешће власти, прибављају задовољења сами, унадајући у кривице, које их изводе пред државни суд и шаљу у казнене заводе. Неоспорно је, да сукоби, који произлазе из имовинских односа траже и брзу и одлучну, а одређену радњу власти, која ће у сваком конкретном случају имати одређеног законског критеријума шта јој треба чинити па да у границама своје надлежности, правилним решењем ствари, заснује између спорних страна однос, који ће оне морати поштовати, све до друкче дефинитивне расправе спорнога питања. У колико општинска власт не може истакнуто спорно питање, по својој надлежности дефинитивно расправити, него тек редовна судска власт, или у колико ни за привремену расправу предмета, није надлежна улазити у расправу административног спора, него интересована лица има да упуте надлежној полицијској власти — али све то и брзо и правилно па да странке у најкраћем времену знају шта им треба чинити — општинска власт у огромном делу случајева или у опште ништа на време не предузима, или оно што предузима, изврши погрешно и без резултата. У свима овим случајевима, који најинтимније интересују грађане, услуге прве, најближе власти, сасвим су природан позив, који јој припада и који она треба са потпуним успехом да врши. Без обзира на празнину нашег законодавства, јер ми још немамо чак ни поступка за расправу административних спорова, и према ономе, што у нас као закон за такве случајеве постоји, општинска би власт и требала и могла да уради много, па би шта више, кад би за то по својој организацији имала услове, значајно могла допринети да се послови ове врсте не јављају ни пред државне судове ни пред полицијску власт у једном повећем делу. Тако на пример, као примерителна власт којој је задатак, да путем обавештења, утиче на грађане да се сами у својим односима споразумевају и равнију, па да их на таквој основи, на леп начин сами и

решавају, наша општинска власт, готово је беспредметна. Колико на пример има случајева, да су се парничари, који воде процес код државног суда, па то често с врло великом дангубом и трошковима, траје кроз веома дуго време, колико се парничара измирило и од парнице одустало само усљед умешне и срећне интервенције општинске „примирителне“ власти? Такви случајеви, бар из ранијег доба, веома су ретки, да не кажемо и сасвим непознати.

Да општинска власт и у овом односу буде јака; она треба да је у пуној могућности, да закон примени и брзо и правилно и да по том таквој својој радњи као месна полиција може дати потпуне санкције све дотле, док друга већа власт, на законски начин не би преиначила једно стање, које је ма и привизорно, али у интересу јавног реда, створено надлежношћу општинске власти. Али за овакву могућност треба много услова, а те услове наша општинска власт нема.

Да може одговорити оваквим својим дужностима, општинска власт треба да је спремна и морално потпуно исправна. Упућена да у оцену ствари уноси строго законски критеријум, она пре свега мора бити свесна таквог критеријума и у сваком случају решена да мимо законске обзире, не уноси друге недовољне у примену закона. Под претпоставком, да овај други, строго етички моменат постоји, да је организацијом општинске власти бар с формалне стране зајемчено, да на општинску власт могу долазити само људи, у чију се моралност не може сумњати, — употребљивост општинске власти биће ипак беспредметна, она неће корисно вршити службу, који јој закони намећу, ако није довољно урачуњлива, ако нема довољне писмености за исправно разумевање и примену закона. Општинска власт не дејствује поротски, она не ради по савести и убеђењу, које јој одређује њена слободна оцена ствари, него по закону; она мора на конкретни случај да примени оне законске одредбе, које се на тај случај односе, јер само убеђење, које би било сагласно таквим законским нормама, треба да буде примењено у решавању ствари. Ако општинска власт таквог критеријума нема и ако је она по својој организацији неподобна да на таквој основи расправља конкретне случајеве, онда је она, према огромној и врло важној надлежности коју у том односу има, скоро за најважније облике њене надлежности беспредметна, јер је у начелу немоћна да ту надлежност правилно практикује. Шта више она се тада, ни као полиција безбедности, не може у многим случајевима, на законској основи, одазивати заштити повређених интереса, само ако би заштиту требало дати на основу претходне оцене питања о томе: да ли и у ствари постоји незаконски поремећај правних односа, а таквих случајева, у којима повреда права није тамо учљива и јасна, има много. Колико наша општинска власт у овом односу не одговара својим дужностима може нам најбоље објаснити онај део послова, који припада општинском правосуђу. За послове те исте врсте, то бар питање није више спорно, прва је претпоставка правничка квалификација. Тек са том квалификацијом, могу си решавати у државним судовима. Међу тим такве исте и често заплетеније спорове до извесне вредности суде не само људи без икаква законска критеријума, него још и потпуно неписмени; а зна се да су такви спорови најмногобројнији и да готово општинско правосуђе, у пракци, више интересује наш тежачки свет, него редовно правосуђе — код државних судова. Практика општинског правосуђа, због тога, и ако формално, по закону, припада општинској власти, њу у ствари врши општински писар, дакле лице, које у начелу ту власт не представља. Сасвим је онда појмљиво што по сеоским општинама, а то значи, скоро у целој земљи, правосуђе стоји врло хрђаво. Огроман број општинских пресуда, које првостепени судови поништавају и дуго, веома дуго чекање, док се и најобичнија парница може да врши, то је већ тако обична ствар да више и не изазива нарочиту пажњу у јавности.

Па шта је то што може дати неписмена власт и према оваквој надлежности, какву у нас имају општине, може ли се у опште говорити да и у ствари постоји општинска власт, ако је она неписмена? На то питање, иза онога што је до сада речено, како ми мислимо није потребно давати нарочита одговора. И сувише је доста, ако су нам горњи наводи били толико умесни, да смо с правом могли и овако питање истаћи.

(Наставиће се)

ОРГАНИЗАЦИЈА САНИТЕСКЕ ПОЛИЦИЈЕ У НЕМАЧКОЈ

(Свршетак)

Среске инстанце чине дотични управници (Regierungsoberpräsident), а у Берлину председник полиције. Она је главна надзорна власт у свима санитетско-полицијским пословима; у његовој је руци надзор над вршењем постојећих закона и уредаба и издавање нових наредба у случајевима потребе. Као технички саветодавац придодат је по један медицински саветник, који по добивеним упутствима разрађује све јавно-хигијенске послове и прегледа све важније медицинске установе; лекарска пракса му је само утолико дозвољена уколико то дозвољавају његови званични послови.

Окружне и локалне инстанце. Државни орган је у окружјама „ландрат“ и под њиме је и управа медецинском и санитетском полицијом. У овој особини својој ландрат је дужан да води рачуна о свему ономе што се односи на јавну хигијену свака одлука; да код зараза наређује мере у цели сузбијања даљег ширења; да се оболелим указује потребна помоћ; да пази на хигијенске услове животних намирница, и да води надзор над свима заводима за неговање болесних и сиромашних у његовоме округу. Као технички саветодавац придодат је ландрату окружни физикус који у исто време фунгира и као службено судско-медицинско лице, и стоји непосредно под „регирунгс-президентом“ среза. У многим округима постоји једно судско-медицинско лице, као други обдуцент при вршењу судских секција. Службени положај окружних физикуса је споредног карактера на пољу санитетско-полицијском води надзор над апотекарима, бабицама, заводима за лечење, над бањама свога рејона; у санитетско-полицијском погледу је његова службена радња у главноме ограничена на извршење налога које добија од управне власти — ландрата, и према томе је узаног делокруга.

Локалне инстанце на санитетско-полицијском пољу чине месне, локалне полицијске власти, у чији задатак спада брига о животним и здравственим приликама. Помажући и саветодавни орган за њене полицијске власти јесу санитетске комисије, који у варошима од 5000 становника постоји стално. У састав ове комисије улази управник месне полицијске власти један или више месних лекара које полиција изабере и више других способних лица које полиција изабере (апотекари, техничари итд.) а у гарнизоним местима у ову комисију улази и по један официр и старији војени лекар. Дужност санитетски комисија је да води бригу о здравственим приликама места или кварта и да помаже месне полицијске власти нарочито у пословима око сузбијања заразних болести.

3. Краљевина Баварска

Централну власт чини Министарство унутрашњих послова коме је као саветодавни орган продат виши медицински саветник, и виши медицински одбор као зналачки орган за санитетску службу, медицинску полицију, апотекарство и ветерину. Он је посредник за практичну примену научних начела, и својом иницијативом подноси предлоге за поправку одредаба које се односе на санитетску службу. Одбор се састоји из медицинског референта при министарству који је у исто време председник, и неодређеног броја редовних чланова. При пленерним седницама судедују и професори медицине које шаљу универзитети, и ови чланови имају права гласа у одбору. Сем тога у овај одбор улазе још разни ванредни чланови за ветеринарске и апотекарске послове, а тако исто и апотекарске и лекарске коморе имају права да сваке године шаљу по једног свог изасланика. При пројектовању прописа који се односе на равнохигијенске послове, за тражење места у служби равнохигијенској, при решавању молаба за отварање нових апотека и филијала мора се питати и овај виши медицински одбор, но он није надлежан и за послове судско-медицинске природе, за ове последње послове ангажују се медицински факултети са три земаљска универзитета, који у тој цели састављају нарочите медицинске комитете под председништвом декана, а има још 4—5 чланова, једног хемичара, и више чланова заменика.

У средњој инстанци, управља санитетским пословима управа. Свака окружна управа има по једног окружног меди-

цинског саветника и окружни медицински одбор. Задатак окружног медицинског одбора одговара задатку вишег медицинског одбора; председништво је у рукама једног лекара и по правилу у лицу окружног медицинског саветника.

У првој инстанци медицинска и санитетска полиција јавља се у директним полицијским властима, среским надлештвима и магистратима већих вароши, којима се придодају као санитетско технички орган срески лекари. Срески лекари брину се не само службеним лекарским пословима, него врше и лекарску службу код судова, ако за тај посао није нарочито одређен који други лекар. Ну код сваког „ландесгерихта“ (земаљски суд) постоји нарочити судски лекар. И у Баварској могу се образовати санитетске комисије са лајичким елементима, чији је задатак да испитује санитетске неприлике у општини или срезу, и да истражује средства за његово отклањање.

4. Краљевина Саксонска

Највиша санитетска власт налази се у Министарству унутрашњих послова. При министарству постоји виши медицински саветник као медецински референт а као санитетско тело постоји Земаљска медицинска колегија. Она је највиши медецински научни ауторитет у земљи и као такове њен је задатак да теоријска научна начела практички примењује; да отклања сва зла народног здравља и благостања; даје мишљења судско-медицинске природе. Медицинска колегија има свога председника који је лекар, 8 редовних лекарских чланова, и 2 редовна апотекарска члана; у одређеним случајевима појачава се колегија са 12 ванредних чланова (8 лекара и 4 апотекара) које бирају окружна лекарска и апотекарска друштва. И медецински факултет универзитета у Лајпцигу има право да изашиље у колегију по једног члана са правом гласања. За бактериолошка, хемијска и судско-хемијска испитивања стоји под министарством и колегијом централна итација за равну хигијену, чији је управник увек члан колегије.

Средње инстанце чине окружна надлештва код којих је на служби један лекар као медицински или виши медицински саветник.

Организација нижих санитетских власти у краљевини Саксонској почива на закону од 1836. године и одредбама од 1878. године. У сваком политичком срезу постоји срески лекар чија је дужност регулисања. Врло опширним инструкцијама од 1884. године. Срески лекари фунгирају и као судски лекар постоји судско лекарски помоћник.

Извршење санитетско-полицијских мера, као и у Прусској у рукама је месних полицијских власти. Ове власти имају права да набављају тзв. полицијске лекаре (Polizeiärzte) ради лечења сиротиње и осуђеника, ради прегледа проститутака и ради отпављања судско-медицинских послова у оквиру полицијске надлежности, у њихову компетенту не улази ниједан посао који улази у оквир среских лекара. Санитетске комисије које помажу месне полицијске власти у реду могу се стварати но нису обавезно прописане.

5. Краљевина Виртембершка

И овде је највиша санитетска власт у Министарству унутрашњих послова, а као технички орган постоји медицинска колегија. Она је централна власт за надзор и техничку управу санитетском полицијом и равном хигијеном. Она је од чести саветодавни орган, а од чести надзорна и извршна власт. Медицинска колегија чије послове руководи директор састоји се још из два редовна административна и седам редовна медицинско-техничких чланова: медецински саветници и виши медицински саветници. Поред тога овој колегији припадају још два редовна ветеринарско-техничка знака и по један ванредни хемиско-технички, апотекарски и ветеринарско-технички члан. За управљање пословима државних болница, бабичких школа, кућа за сумануте постоји нарочито одељење „Одељење за државне болесничке заводе“, а за све ветеринарске послове постоји још и „Одељење за ветерину“. Један од чланова медицинске колегије са хонораром руководи пословима бактериолошким у „хигијенском лабораторијуму“, који стоји под медецинском колегијом при министарству. Дужности медецинске колегије прописани су законом од 1889 године. Она фунгира и као

највиша судско-медицинска власт и то за северне крајеве, а за јужне покрајине (округе) ову функцију врше медицинско-хируршке колегије са медицинског факултета у Токингену.

Средње инстанце — Окружне власти по закону од 1889 воде бригу о јавно-хигијенским пословима и пословима санитарско — и ветеринско-полицијским, у колико не буде то надлежност медицинске колегије. Код сваке средње власти постоји средњи лекар као јавно-хигијенски чиновник. Његов службени положај је споредног значаја; у своје срезу овај је лекар у исто време и судски лекар, а као други судски лекар фунгира лекар кога бира средња скупштина, а чији избор потврђује окружна власт, а плаћа га општина.

6. Херцегство Баденско

Централна власт налази се у Министарству унутрашњих послова; ту је „виши медицински савет“ који се састоји из два медицинска референта и по једног апотекарског и ветеринарског референта. Као техничка колегијална власт код централне власти постоји „земаљски санитарски савет“, који се састоји из медицинских референата при министарству и из по једног члана са медицинских факултета у Хајделбергу и Фрајбургу, а поред тога и извесног броја других чланова које министарство именује. Дужност земаљског санитарског савета је саветодавна у медицинским пословима изузев судско-медицинске послове, за које постоји као виша судско-медицинска инстанца нарочити референти при земаљским судовима.

Ниже санитарске власти су средња надлештва које стоји под министарством. Код средњих надлештава је као технички саветодавац средњи лекар, који је у исто време и судски лекар за службене послове у срезу. У срезовима који имају веће вароши и који имају још које судско место сем оног суда у средњем месту, постоји средњи лекарски помоћник као заступник његовог лекара вршећи извесне послове самостално. За испите бабичке постоји нарочити „окружни бабички лекари“ који су у исто време и бабички учитељи.

Санитарске комисије могу се образовати у већим варошима као саветодавне власти у свима јавно-хигијенским питањима. У овим комисијама је увек члан и средњи лекар.

7. Велико Херцегство Хесенско

Највиша санитарска власт налази се у „одељењу за јавну хигијену“ при министарству унутрашњих послова и правде. Председник је један министарски саветник а поред њега постоје више техничких саветника — два лекара, један ветеринар и један апотекарско-хемијски члан. Одељењу спада у дужност и судско-медицински посао на захтев управних власти.

За тумачење и доношење наређења општег значаја на пољу јавне хигијене постоје као техничке колегије: *лекарски, ветеринарски и апотекарски централни одбор*. Ови одбори састоје се из одређеног броја изасланика окружних лекарских друштава (6) и ветеринарских и апотекарских провинцијалних друштава (2), а поред њих улазе још и други компетентни чланови. Председник централног одбора и још неколико чланова узимају се из одељења при министарству.

Средње инстанце су провинцијалне дирекције и слабо су ангажоване у пословима јавне хигијене; као технички саветодавац служи окружни лекар дотичне главне вароши.

Као *ниже санитарске власти* које врше санитарску полицију јесу окружна надлештва са својим „окружним санитарским надлештвима“ на челу којих стоји окружни лекар, и који у исто време фунгира као судски лекар. У случају потребе додаје се овоме један „помоћник окружног лекара“. Херцегство Хесенско, Баденско и краљевина Саксонска долазе у ред оних немачких савезних држава који је санитар уређен према захтевима равне хигијене.

У појединим окружним и већим варошима постоје окружни односно месни санитарски савети као помоћ властима; они су позвани да се саветују о свима приликама у округу и варошима, да дају своја мишљења и подносе предлоге.

8. Елзас Лотрингија

Централна власт је у министарству за Елзас-Лотрингију при одељењу за унутрашње послове. При овом одељењу постоји

један технички медицински саветник. Средња инстанца је код средњих власти код које се налази један медицински референт. Окружне инстанце санитарске полиције су код окружних дирекција, а технички је орган окружни лекар. Он није у исто време и судски лекар, већ код судова постоје нарочити судски лекари који немају сталне плате већ добијају досуђене награде.

За сваки округ постоји „окружни санитарски савет“ од 7—10 чланова; председник је директор округа, а чланови су медицински референти код средњих власти и окружни лекари.

У Елзас-Лотрингији постоји и институт за *кантеналне лекаре*, који стоје под средњом управом, и у главном су за то да лече сиротињу и врше пелцовање.

Др. В. А. П.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЛОНДОН НОЋУ

(Свршетак)

II.

За особито је чудо што Енглеска, која се толико напшти да сакрије ову рану, излаже другу чисто са неким поносом, која без сумње, у неким очима није тако озбиљна и тако срамна. Ви ћете увредити Енглеца ако му говорите о претераности у његовој земљи; напротив, насмејаћете га ако му почнете хвалити уметност његових земљака у вештини крађе. И он ће вам са извесном гордошћу одговорити:

— „Да, енглески су лопови вешти!“

Историје лопова јесу јако цењене у Енглеској, и г.г. разбојници лако су у њој дошли до славе, каткада чак до популарности као Џонатан Вилд. Признајем да ми је била велика жеља ући у тај свет тако знаменит у сваком погледу, и видети да ли су енглески лопови на висини њихова гласа. Али како? Упознати се са жандармима јесте врло лак посао; као што вели једна стара пошалица, треба човеку само ући код часовничара, купити један часовник, и одмах си ступио у везе са тим достојним чуварима својине. Али лопови?

Више пута сам прешао квартове где ми се рекло да они станују, али нисам могао ништа особито видети.

Тек ће ми притећи у помоћ један од мојих пријатеља.

— „Учинићу вам да вас прати један инспектор полиције, рече ми он, и ви ћете видети све што се може видети.“

Али тај инспектор беше у трагању за неким лоповом, чега ради ја морам ићи у Бристол, Сутамптон, Манчестар, Ливерпул, пробавивши у томе читаву недељу дана; најзад стиже, ухвативши лопова баш у тренутку када се овај укрцаваше за Америку.

Био је то млад човек од једва тридесет година, оштра погледа, мршав, по изгледу нервозан; на себи није имао ничег од Херкула.

Беше једанаест часова у вече.

— „Како треба да се обучем?“ упитах га ја.

— „Како год хоћете; црно одело ако хоћете. Само ћу вас молити да не узмете ново одело, јер ћемо обрисати многе зидове. Можете понети са собом новаца колико хоћете; ја за то одговарам.“

Пођосмо.

— „Хоћете ли посетити француске лопове?“ запита ме он после неколико минута хода.

— „Нећу, хвала: Енглеце више волим.“

И хотећи опипати његово национално честољубље:

— „У осталом, ваши су вештији!“ додах ја.

— „Нипошто, одговори он; ја сам уверен да народност не доприноси ни мало вештини, и што вам могу потврдити јесте то да, у овом тренутку, ми имамо хрпу француских лопова које ми нисмо у стању ухватити на делу; приморани смо да тражимо агенте из Париза.“

Што доказује да ја нисам енглеске нарави јесте то што се ја не осетих ни мало поносити са ове почести учињене мојим земљацима.

— Онда хоћете ли у Сен-Жил?“

— „Али зар Сен-Жил није преображен, очишћен услед рушевина?“

— Да, тако веле књиге: али ви ћете видети.“

III

Сен-Жил, одењак у цениору Лондона, између Странд и Оксфорд-Стрит; једним крајем додирује Оид-Вајџеј, другим Сен-Мартенс-Лан. На том простору има сплет од кривих, уских улица, мрачних и загушљивих, где живи више од сто хиљада душа. Ту се налазе позоришта Друри-Лен и Ковент-Гарден. Кроз мало шире улице изилази се у богате крајеве Лондона. За последњих година много се рушило од старих развалина; али остаје још кућа, улица, квартова чији су становници сами лопови; за своје суседе они имају оне које је сиротиња стерала у ово лоповско гнездо.

Када бесмо иза пијаца Ковент-Гарден, остависмо улицу па уђосмо у неку улицицу; на крају те улицице, беше неко двориште; затим још једно. У колико сам могао ценити опрам сумњива осветлења, ми смо били као у неком каналу; зидови беху зелени од влаге; чињаше ми се да идем по растворој земљи. Никаква светлост не допираше с прозора који гледаху у двориште.

— Ухватите ме за рукав, рече ми инспектор, и хајте за мном стопу у стопу.“

Забисмо се у неко сокаче, где сам се морао сагнути; учини ми се да чујем гласове који долажаху као из неког подрума; сиђосмо низ неке степенице у помрчину као тесто, затим, мало по мало, биваше видело. Бесмо у ствари у неком подруму. Био је осветљен са једном сијалицом; у камину пламтијаше жар од ђумура. Око дугачког стола седело је четири или пет жена које ми се учинише да имају више од тридесет и пет до четрдесет година. Два младића којима није било више од четрнаест година седела су крај камина и пила вискија. Једна од жена упути се к нама:

— „Ах! ја сам вас по ходу познала, господине Џоне, рећи ће она, — да ли не долазите да ме водите у затвор?“

— „Таман, одговори он, вас у затвор!... ви сте и сувише часни за то!“

— „До ђавола, ја часна! Но! имам овде у џепу једну кесу и два часовника која сам данас украла. Али ви ту нећете ништа видети.“

— „Познајете ли их? запита ме инспектор показавши ми жене.“

Ја посматрах, разумевши да је том питању циљ да се оправда моје присуство. Жене су се правиле као да ме не гледају, али ме праћашу погледом с неким страхом; беше очевидно да ниједна од њих немаше чисте савести. Било ми је задовољство да их дуго испитујем; оне су биле пре учмале него остареле; али ипак осећаше се у њима нејасно нека пламен.

— „Не!“ одговорих ја.

— „Истина!“

Жена која се похвали да је украла два часовника замоли инспектора да узме чашу вискија: нудила га је, он одби.

— „Она жена коју сада видесмо, рећи ће ми он при изласку, јесте једна од највештијих лондонских крадљивица; има и неки рачун у Банци; све оне жене које сте видели за њу раде.“

— „Па зашто је нисте ухапсили!“

— „Зато што је нисам ухватио на делу и што нисам имао наредбе; у осталом, ја не верујем ни речце ономе што нам је рекла: она се хвалила да би вас обманула.“

— „А они младићи?“

— „Они су њени љубазници; и ви који пишете романе, господине, ви не знате ко кога више воли. Немојте се мучити: они. Ах: ето, оне имају извесну чар за то; она их је оба покварила, они краду за њу: то је жена која разуме свој занат!“

Непрестано разговарајући се, ми смо ишли тесним и каљавим улицама. На моткама преко улице беше прострто рубље и дрвоци; било је то некако чаробно видети према месечини. Где бесмо ми? нисам ништа знао о томе. Колица беху закрчила пролаз, и ми не сретосмо ниједног полицајца.

— „Полако!“ рече ми инспектор гурнувши нека врата и идући преда мном.

Али не пођосмо ни два корака када чусмо неко крцкање испод наших ногу; учини ми се као да газимо по ораховим љускама. Неки човек изиђе пред нас и у мраку бише измењене

неке речи између њега и инспектора на језику који ја нисам разумео. Доцније дознадох да је то био „slang“ лоповски говор енглески. Уђосмо у собу у коју се беше искупило око двадесет људи. Инспектор ми управи питање: „Видите ли?“ и ја сам их могао испитивати на тенане. Иста пантомина као и код оних жена; сваки заузео равнодушан изглед. Признајем да ме изра тих лица чињаше мало спокојним, и држим, када бих познао свога тобожњег лопова, да бих се устезао да га издам. Сви они, поседали на клупе или столице, пушаху разговарајући се међу собом; неки су пили пива, други, полегали на столове, правили су се као да спавају. Све то беше врло присно и издаваше неко благостање.

— „Они спремаху експедицију у унутрашњост,“ рече ми инспектор када бесмо на улици.

— „Ко вам каже да тако мислите?“

— „Њихов број у оном тренутку, љуске од ораха, одсуство женскиња и свирача. Поћи ће сутра железницом, и отићи ће на сто или сто педесет миља одавде да тамо изврше удар. То су опасни људи; сви су већ били осуђивани.“

— „Па како се онда усуђујете да уђете к њима у таквом тренутку?“

— „Ах! нема за то опасности! Када би ме убили, они знају да би сутра били ухваћени. У осталом, код нас се врло ретко убија, и то бива са инспекторима који нису правични: кад ми вршимо просто нашу дужност, они нас поштују. Јесте ли видели како су уљудни са мном?“

У четири или пет кућа у које уђосмо, свуда од прилике исти приказ. Готово увек силажасмо у земнике који се протежаху до испод улице. Бејаш зачуђен гледајући инспектора како се управља улицама, двориштима, на степеницама, без видела, и непипајући о зид, као да је код своје куће и као да је ту долазио више пута ноћу; с времена на време, па би ми рекао: „Не бих вам препоручио да поново дођете сами овамо, чак ни дању; не бисте изишли одавде другаче него голи као дивљак!“ Када би врата била затворена, што беше редак случај, он би закуцао на извешан начин, и она се одмах отвараху. Прекорачивши праг од једних таквих врата, он ми рече: „Сада ћете видети где ноћивају ти центлмени.“ У сниској и уској соби, беше дваестак постеља: готово све беху заузете: воња беше ужасна, загушљива.

— „Ово стаје два новчића, рече ми инспектор показујући ми собичак на чијој артији беше написано: *Стан за једног центлмена само!*“

И ми се поново упутисмо кривим улицама, сокацима с начичканим кућицама без нумере. Готово у свима тим кућама, слушајући на вратима, могао се чути жагор од разговора; у неким јака музика и играња. Беше ту читав један свет који не спаваше.

— „Хоћете ли да се упознате с крадљивцима паса? рече ми инспектор; уђимо овде.“

Закуца, врата се отворише: беше то нека крчма. Свуда у наоколо зидова беху руке и у њима пси. Око келнераја беху пет, шест људи.

— „Три чаше пива! рече инспектор.“

Двојица или тројица лопова приђоше да се разговарају с инспектором; између њих беше један који изгледаше да има шесет година, а имаше понашање правога центлмена: седе косе, достојанствена погледа, с лакованим чизмама, с огртачем од сиве алпаге. „Сада ћу вам показати мога јазавца,“ рече нам он, и одведе нас те сиђосмо у неки подрум, потпуно осветљен, где се неки младићи куглаху; на зиду беше написано цртаним словима: „забрањено је кладити се.“

— „Да није тако доцкан, рећи ће нам тај центлмен, ја бих пустио свог јазавца да се бије са псима који су овде. Видели бисте како би их он уморио! То вам је шампион Енглеске; не бих га дао ни за педесет гвинеја.“

Почињаше бивати заиста касно; ишли смо одавно и ја нисам знао где бесмо; чинило ми се да сам превалио пет или шест миља. Сасвим се изненадах када се нађох пред Друри-Леном. Непрестано смо ишли по истом кварту.

— „Господине, рече ми инспектор, ви сте видели лопове сваке врсте и можете шта више рећи да од како ово идете ви нисте видели друге до људе који живе од крађе, саме лопове, јатаке или наговараче младих крадљиваца. Само вам нисам могао показати аристократију тога друштва; она је данас била

на тркама у Епсому: она се кладилa за љубимца, а неки рђав коњ је добио. И тако изгубили сав свој новац, она се морала вратити пешке. Тек сутрадан ујутру биће у Лондону; али то ће бити други пут!¹⁶

Превод с француског, **Hector Malot.**

ПОХОТЉИВЕ ЖИВОТИЊЕ У ЉУДСКОМ ОБЛИКУ

— ИЗ ГОРОМОВИХ МЕМОАРА —

Прев. **Д. Ј. Антула**

СУД. КАПЕТАН.

Има извесних убијстава, која по обичној криминалној класификацији пролазе за злочине, учињене из „страсти,“ док су она у самој ствари манифестација најодвратније људске бестијалности.

Она нису ништа друго до наступи „садикче“ лудости, у којој се човек показује крволочнији од тигра и похотљивији од мајмуна.

1. децембра 1889. године, у недељу, један страховит злочин би откривен у улици „Basfroï.“

У једној старој кући ове улице становаше нека чистачица улица вароши Париза, једна од оних сиротих жена, које виђамо још од ране зоре, како марамом покривене главе, са тешким дрвеним ципелама на ногама и задигнутом сукњом, — чисте калдрму париску њиховим дугачким дрвеним метлама. Беше то жена од својих 37. година, која, и ако није била удата, уживаше ипак доста добру репутацију у дотичном кварту. Са њом становаше и њена ћерчица, разумна, вредна, љупка и лепошкаста тринајестогодишња плавојка, коју сви у кући обожаваху, а мајка неговаше са особитом наклоношћу. Чистачицу зваху госпођом Л., по презимену њеног првог љубазника, који беше признао девојчицу за своју кћер, ну њено право презиме било је Малфилатр: Ко зна, да она не беше један од последњих потомака сиротног песника Малфилатра, умрлог, у крајњој беди, у XVIII столећу.

Мала Александрина била је умиљата девојчица, увек најбољи ученик у школи, у улици „des Taillandiers,“ коју недавно беше свршила, добивши школско сведочанство и благодетељање, ради ступања у средњу школу. Имала је особиту наклоност ка цртању и забављаше се сликајући портрете свих суседа.

Госпођа Малфилатр, је већ од дужег времена била прекинула односе са оцем детињим и, као и велики број ових несрећних жена из простог сталежа, које, по свршетку мучног рада, не знају да се врате у усамљену собицу, — беше нашла другог љубазника, неког раденика по имену Водабла, човека малог раста, страшног и напраситог, чији крупни плави бркови изгледаху, да се с времена на време костреше, као у какве мачке. Лењи пијанац Водабл није се много устезао, да туче своју метресу, те га је ова најзад морала избацити из куће.

Ну и код ње, као и код већине жена, беше та слаба страна, што није могла сасвим да се лиши човека, који је извесно време играо тако велику улогу у њеном животу. Ма да није хтела да живи заједничким животом, ипак је пристала, да га прима код себе с времена на време. Тада настајаху свађе без краја, услед којих се могло чути јецање мале Александрине.

Водабл, међутим, поступаше благо с дететом.

У суботу, 30. новембра поменуте године, госпођа Малфилатр, по обичају, диже се у 4. часа у јутру и оде на рад, са кога врати око 7. часова, узе корицу хлеба да сажваће и пробуди Александрину, која се одмах одаде својим школским радовима.

Дете имађаше да изради неки велики цртеж, те јој мати поређа по столу њен ђачки прибор и даде мало средине од хлеба, ради брисања извесних рђавих потеза на цртежу. Око 8. часова, чистачица изађе из куће, пошто је најпре пољубила Александрину, рекавши јој: „Ради марљиво, мило моје дете, јер још увек треба да си прва у школи.“

У 3. часа по подне госпођа Малфилату, враћајући се кући, затече пред вратима Водабла, који је очекиваше. Обоје се попеше у стан, где Водабл рече својој метреси, да је срео Александрину и дао јој неколико су-а, да би могла ручати у школској кантини.

Никад се Водабл не показа страснији но овога пута, те му се метреса пода.

Ну, око 6. часова у вече, мати поче да се узнемирује, јер се до тога доба дете још не беше вратило. Патера Водабла да је прати до школе, где јој рекоше, да целог дана нису видели малу Александрину. Потом одоше обоје ка Л. старом љубазнику госпође Малфилатр. Овај такође одговори, да није видео своју ћерку. Оба човека, стари и нови љубазник, отпратитише тада мајку мале Александрине до полицијског комесара. Плакајући, госпођа Малфилатр преклињаше комесара да јој пронађе дете.

Пред вратима комесаријата растадоше се. Господин Л. оде својим путем, Водабл одведе своју метресу код једног продавца вина, где је, под видом да је утеши, — напи. Потом се обоје вратитише у улицу „Basfroï,“ и кад се у 4. часа ујутру, жена диже ради одласка на посао, Водабл, уморан од ноћне љубавне Теревенке, спаваше као заклан.

Кад се око 7. часова госпођа Малфилатр вратила кући, соба беше празна, јер је Водабл био отишао. Сирота жена даде се тада на успремање своје собице.

На једанпут, намештајући постељу, онази — скривене између душека и сламњаче — књиге њене ћерчице, кутију за плајвазе и пера, па чак и оно парче средине од хлеба, које дан раније беше дала своје детету.

Обузета страховитом слутњом, једна жена поче да истражује свуда.....

Сагињући се, онази испод кревета једну ногу детињу, на којој беше плава вунена чарапа и ципеле на шпирале.....

Несрећници се оте из груди такав узвик бола, да суседи притрчаше и извукше испод кревета лешину мале Александрине.

Сирото дете било је задављено узицом, која дубоко беше ушла у месо; језик, отечен и плавичаст, висаше преко љубичасто-плавих усана; велике плаве очи детиње, стаклене и закрвављене, стрчаху ван очне дупље.

Најзад — ужасан детаљ — мала сукњица беше бесрамно задигнута. Без икакве сумње, дете је било жртва најгнуснијег агентата.

Беше извесно, да је Водабл био убица. Одмах издах налог агентима, да га потраже, ну њега већ беше нестало. Не нађоше га ни код куће, ни код његове матере, ни у крчмицама, које обично посеђиваше.

Народ париски заинтересује се каткад много више, но што се то мисли, за извесне криминалне афере.

Кад се, у овом тако популарном кварту, дознаде за ужасну смрт мале Александрине, направи се читава побуна и једна гомила раденика, у недељу преко ноћ, направитише се од своје воље полицајцем, — оде да тражи убицу по свима забаченим хотелима, па чак и по Венсенској шуми, јер Водабл заиста беше рекао једног дана, да мрзи своју метресу и да ће се, пошто је буде убио, обесити о какав раст у шуми.

Ја сам уверен, да би се тада први пут видела у Паризу страшна примена закона о „личчу,“ да су се некако ови поштени људи могли те ноћи дочепати убице.

Признајем да сам и сам, и ако већ по служби навикнут на злочине, ипак делио одвратност гомиле према злочину.

Ма да сам већ у оно време имао своје мишљење о смртној казни, ипак онога дана мишљах.

„Да, ужасног зликовца! Ево једнога бар, чије ћу гилотинирање гледати са задовољством.“

Наредих тројици инспектора, подбригадијеру Халијеру и агентима Жуберу и Робиксу, да целе ноћи остану скривени испод степеница у кући, у којој се гнусни злочин извршио. Мишљаше се, да ће можда убица имати дрскости да се врати те да, без сумњу у акцесу лудила од алкохола, убије и мајку детињу.

Противно очекивању, деси се за време ноћи један готово смешан догађај.

Око 4. часа у јутру, отшкринуше се једна врата и чуше се тешки кораци на басамацима. Три агента скочише — уплашени крик беше им одговор. Случајно, онако у мраку, беху ухватили неког човека, који се отимаше и задаваше им јаке ударце.

Ко зна, како би се ствар свршила, да се чувар куће није појавио са лампом у руци. Тада се све објасни: човек, кога агенти беху ухватили, био је неки поштен кираџија дотичне

куће, који, чувши неку ларму, беше изашао, сав уплашен, из своје собе, мислећи да се Водабл враћаше.

Ну, убица се не врати у улици „Basfroi“, нити код своје мајке, где га два агента вребаху.

У хајци извршеној у Венсенској шуми, ухватише само неке бедне скитнице, који користиле ову прилику, да се мало загреју у полицији.

Понедеоник прође без икаквих новости о одбеглом ниткову. Он неимађаше новаца, те није могао ни отићи далеко. Да није извршио самоубиство?

Париз беше јако узбуђен због овог гнусног злочина, да се већ у појединим листовима питало, како то да убица није већ ухваћен.

У уторак у јутру, око 9. часова, тек што дођох у канцеларију, веома зловољан, ја то признајем, што се за време ноћи не пронађе никакав траг зликовцу, — на једанпут један од инспектора, сав уплахирен, отвори врата и рече ми:

— „Господине шефе, ево га!“

Пред собом гураше неког прљавог човека, разбарушене косе, бледог и мршавог, који, немогавши да се држи више на ногама, — паде на столицу, рекавши.

— Ја сам тај Водабл; гладан сам!

Видећи пред собом ово бедно створење, сатрвено од умора и мртво од глади, ову звер на умору, која се предаје, — моја срџба паде и пре но што почех да испитујем Водабла, послах да му се донесе један обичан оброк.

Водабл је јео халапљиво. Беше то животиња код које у овом тренутку, као, без сумње, и у ономе, када је убио дете, немаше никаквог човечанског осећаја.

Кад је свршио с јелом, упитах га: шта је све радио од недеље у јутру.

Одмах дође к себи и рече:

— Ишао сам у „Villeneuve — Saint — Georges“, па пошто нисам нашао рада, вратио сам се у Париз. Код баријере „de l' Etoile“ зарадох неколико су-а, помогавши да се истоваре једна кола са угљем. Тада сам купио мало хлеба и кобасица и то јео. По што сам лутао по Паризу, немајући чиме да платим прибежиште. У јутру сам се нашао пред Лионском, станицом, где сам клонуо од умора, заспао на некој клупи. Са једним су-ом, који ми је претекао, купио сам један број новина и у истом прочитао, како се говори, да сам извршио силовање над малом Александрином. То је лаж! Ја сам је само убио! То сам дошао да вам кажем. Пошто, због умора, нисам могао доћи нешке доде, узео сам фијакер; он је доле, наредите да се исплати!

Тада ми исприча злочин са ужасним цинизмом, оставши тврдоглав само при једном факту — тврђењу, да није силовао девојчицу.

— Када сам онога јутра дошао својој метреси, затекао сам само малу Александрину. Знајући, да ме њена мајка вараше, виђајући понова њеног старог љубазника, хтео сам да присилим Александрину да ми каже, шта се догађаше у кући кад ја тамо не бејех, ну како то мала не хтеде да ми каже, ухватио сам је рукама за врат и стегао. Наскоро се она више није мрдала. Видевши, да не даваше више од себе знаке живота и да сам је удавио, гурнуо сам је под кревет, да бих се је отресао. Ето, то је све!

Г. Анкетил, судија, коме беше поверено вођење истраге по овој афери, и ја одведосмо Водабла у Морг.

Несрећник хладно помотри једно мало тело. Није било могуће приметити на његовом лицу ни један једини покрет од страха или узбуђења. Порицао је још увек, веома одлучно, дело силовања.

— То је дело неко други извршио, пошто је она већ била умрла, узвикну он.

И до последњег тренутка није се махнуо овог глупог порицања.

Поротни га суд осуди једногласно на смрт и 2. јуна 1890 године, при изласку сунца, његова глава падаше на пијаци Рокетској.

Злочин Вобуров још гаднији, ако је то могуће, од злочина Водабловог, — може бити испричан само са крајњом обазривошћу, јер он износи у потпуној ругоби оно што се може назвати модерним „Содомом“.

4. новембра 1891 године, Г. Вашрес, комисионар, силазећи у подрум куће у којој становаше — у улици „de Charonne“ спази иза неког заклопа од сандука, скривену обезглављену лешину.

Беше то лешина неког омаленог и сувањавог младића од једва својих 25 година.

Врло мало крви беше по земљи, а на телу не беше друге ране сем неправилног пресека на врату, који као да цепним ножем беше исечен.

Пођосмо за траговима од крви, који нас одведоше до уласка у подруме, где нађосмо читаву локву усирене крви. Беше очевидно, да је тело на овом месту било обезглављено, ну, по свој прилици, на томе месту није био извршен злочин, јер се не наиђе никакав траг од борбе, нити ма какав знак од оних познатих врцања крви, која производи, како веле лекари, пресек гркљана на живом бићу.

Кад приспех са Г. Аталеном, судијом, коме беше поверена истрага, отпочесмо са испитивањем, да ли је нестао какав кирајџија из дотичне куће.

— Не, одговори кућна чуварка, давши нам списак сталних кирајџија.

Пу у њеној изјави беше и једна својевољна празнина, јер није хтела да призна, да је једном од кирајџија — Јосифу Вобуру — без знања сопственика куће, одобрила да спава у једној од соба за издавање.

То беше учинила на молбу тетке Вобурове, једне, у осталом врло поштене жене, која становаше у истој кући.

У почетку нам, наравно, беше немогуће обавестити се о нетачности изјаве кућне чуварке. Проведосмо скоро цео први дан слушајући некорисне исказе, кад од једном, извесно лице достави ми брбљање једног детета, које ми привуче пажњу.

Ђерчица госпође Х., тетка Вобурове, беше рекла једној од својих другарица:

— Мама је страшно грдила ујку Јосифа, што се вратио са једним пијаним човеком!“

Брзо предузех истрагу и дознадох заиста, да Јосиф Вобур становаше у кући под условима, које мало пре горе изложих. Саслушана госпођа Х. говораше енергично против исказа детињег, док дете, испитано без присуства мајчиног, оста при ономе, што беше рекло.

Г. Атален и ја, решисмо се онда да учинимо велики корак — ухапсимо Вобуру, раденика на искрцавању еспапа из лађа човека страшног изгледа, који се збуни и после неколико тренутака призна, да је био довео код њега једно лице, давши нам о истом, у осталом, лажно име и лажну адресу.

Наредисмо тада, да нам се понова доведе госпођа Х; беше већ скоро поноћ.

— Ох, Боже мој узвикну она, кад сазнаде да њен нећак беше признао оно, што је она одрицала.

„Опростите ми, што сам лагала, да неби правила неприлике кућној чуварци!“

Да, да, мој се нећак оне ноћи вратио са једним од његових другова, званим Бутри. Обоје беху пијани и направили су такву нечистоћу по креветским чаршавима, да их је Јосиф сам однео на прање, да ја то не би приметила.

Овога пута бесмо на доста озбиљном трагу, по коме је ваљало ићи до краја.

Преко ноћ пронађе се адреса Бутријева, који становаше у хотелу „de l'Epoque“ — „passage Raguinot“ — где нас известише, да има већ неколико дана, од како га је нестало.

Човек неки, са каскетом од коже видрине, беше дошао да га тражи једног дана, и од тада га више нису видели.

Заиста, Јосиф Вобур носаше обично такву каскету, коју имађаше и у моменту хапшења.

Па ипак, он одлучно одрицаше, да је извршио злочин.

— Будите спокојни, говораше он, пронаћи ће се Бутри, јер је отишао до његовог пука.

На несрећу Вобурову, нађосмо у соби његовој ципеле и пешир, које му ствари не припадаху и које не беху ничије друге до Бутријеве.

— Он ми их је дао, пре но што је отпутовао, завршише Вобур, остајући непрестано при овим његовим наводима.

У исто време стигоше ми доста занимљиви извештаји, прикупљени по крчмницама у околини „place Maubert-а“, које по-

себиваху Бутри, Вобур и други истовариоци робе са лађа и дереглија.

— Беху то два присна друга, рекоше агентима, тако чак присна, да их зваху „Павле и Виргинија.“

Давши обавештења агентима, другови Вобурови и Бутријеви завршише овако:

— Бутри беше голобрадо момче, а Вобур се враћаше из Африке! Ето, у томе лежи све!

Пронађе се и нека жена, продавачица куване кафе, којој Вобур беше дао постељне чаршаве на прање, ну све је то био само један скуп нагађања. Нама је требао какав стваран доказ, који би присилио Вобура да призна злочин.

То би антропометријска служба, која нам га прибави.

Код имена Бутријевог, кога једног дана ухапсише због увреде агената, нађе се антропометријска забелешка, чија садржина одговараше лешини.

Ово доказује, да антропометријски подаци могу бити каткад врло корисни.

Најзад се Вобур реши да призна.

— Е, па добро, узвикну он, јест ја сам убио Бутрија!

За тим нам исприча свој злочин, тврдећи да је 4. дана раније пре открића лешине, пошто је вечерао и провео ноћ са Бутријем, овај тражио да спава код њега, и да га је он онда и одвео у улицу „de Charonne“.

— Око поноћи, рећи ће Вобур, бих пробуђен услед јаког удара по образу. Махивално и још у сањивом стању, окренух се и шчепих Бутрија за врат. Морао сам га врло јако стегнути, јер кад се сасвим разбудих и ослових га, не одговори ми. Продрмусах га, ну он се не покрену. Уплаших се јако, те да не би спавао поред лешине, зграбих тело Бутријево и метнух га под кревет.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један писар полицијски, на расправу нашу у 40 броју „Полицијског Гласника“ од ове године, односно наплате таксе по § 23. грађанског судског поступка, упутио нам је питање следеће садржине:

„На питање једног општинског писара, „Полицијски Гласник“ у своме 40 броју објаснио је: коју и какву таксу општински судови наплаћују по грађанским споровима, према § 23 грађанског судског поступка.

„Али ова ствар изазива још и ова питања:

„По чему и по каквом праву општински судови наплаћују таксе по грађанским споровима унапред, од тужилачке стране, кад се пре свега не зна унапред, која ће страна спор изгубити, а § 23 грађанског судског поступка, изриком вели, да те таксе плаћа губећа страна, а међу тим се незна колика ће та такса бити г. ј. колико ће се позива печата и табака артије потрошити — онда како се могу те таксе унапред наплаћивати.

„Досуда судска, која долази после извиђеног спора: да губећа страна накнади све трошкове оној страни која је таксу унапред положила, налазимо да није правилна и да не одговара пропису § 23. грађанског судског поступка.“

Према томе дакле, овај писар мисли, да је ова практика општинских судова — односно наплате таксе по грађанским споровима унапред, од тужилачке стране, неправилна, и тим поводом моли нас за објаснење по овој ствари.

На ово питање ми му дајемо следеће објаснење:

Ма да прописом § 23 грађанског судског поступка није прецизно казано: да ли ће општински судови од тужилачке стране дотичну таксу унапред наплаћивати, као и колико ће та такса, по свршеном спору, изнети, ипак је, по нашем мишљењу, правилна радња општинских судова у овоме погледу.

Овакво гледиште основано на тој основи: што према закону о таксама, који је доцнији од грађанског поступка, и првостепени судови, такође за грађанске спорове који су већи од 200 динара, ову таксу унапред наплаћују, а, општински судови, треба да су у том погледу једнаких права са првостепеним судовима, кад они обоје по једним истим законима и грађанске спорове суде. Осим тога, општински судови и по самом закону о таксама имају на то право, јер је тај закон у свом VII делу под ТБр. 97 а. обухватило и оне таксе о којима је реч у § 23 грађанског судског поступка, а по том истом

закону (о таксама) морају се све таксе унапред наплаћивати, па по томе и оне о којима је реч у § 23. грађанског поступка. На тај и такав само начин, општински судови могу осигурати својој општини и оне приходе од такса, који се према тачки 3. члана 38 закона о окружним, средњим и општинским буџетима, — сваке године морају предвиђати у општинским буџетима, за подмиривање расхода.

* * *

На питања једног општинског писара одговарамо му следеће:

I

По члану 8. тачке 4. закона о уређењу свештеничког стања, има се наплаћивати за чинодејство при венчању и то:

а) од лица која плаћају више од 30 динара непосредне порезе 12 динара;

б) од лица која плаћају до 30 динара, а више од 15 динара, непосредног пореза на годину 6 динара; и

в, од лица која плаћају испод 15 динара, непосредног пореза 3 динара.

II

По тачки 8. таксене тарифе у закону о таксама на све признанице, квите ма у ком виду издане, којима се примање новчано за измирење обвезе или тражбине потврди, изузимајући трговачку преписку (кореспонденцију) бонони, чекови, кад се издају на пријем своје сопствене суме, — наплаћује се по 0.10 дин.

С тога, судови општински, када по својој дужности врше ма какву исплату приватнима, и ма у којој било суми, морају наплатити од свакога, који што има да прима, таксену марку од 0.10 динара, и, прилепити и поништити, било на признаници било на акту на коме дотични ставља пријем суме, коју је имао од суда примати.

На питање једног општинског писара, да ли су и финансијски погранични стражари дужни кулчити приликом каквих јавних општинских или опште-народних послова, или не, — ми му одговарамо: да су они, расписом Господина Министра Унутрашњих Дела од 4. маја 1900 године ПМ 9052, ослобођени кулчења. Тај распис од речи до речи гласи овако:

„Начелству округа“

„Госп. Министар финансија писмом својим од 3. пр. месеца УБр. 6623. доставио ми је: да многе општинске власти разрезују кудук и на оне своје пореске главе, које су у служби царинској, као финансијски погранични стра-

жари, па ме је молио за наредбу, да се они тога терета ослободе.

Усвајајући разлоге које ми је Г. Министар финансија по овој ствари изнео, и узев и сам у обзир: да финансијски стражари, као чувари државне границе, врше поред финансијске још и чисто војничку и санитарско-полицијску службу, услед чега се они сматрају као војници сталног кадра, и као такви чланом 232 царинског закона ослобођени, за време службе у финансијској стражи и од велчања у редовној и народној војсци а онет по тач. г. члана 70. закона о непосредној порези ослобођени су и од личне порезе, те тиме изједначени са војницима сталног кадра, — ја овим наређујем свима полицијским и општинским властима, да финансијске пограничне стражаре ослободе, како од личног кулчења, тако и од плаћања приреза за кудук, за све време, док су они у служби финансијске страже.

Нека начелство ову моју наредбу одмах саопшти свима полицијским и општинским властима у своме подручју, и, нареди им, да по истој тачно поступају“.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тихомир Жуњић, бив. старешина поштанско-телеграфске станице у Пожези проневерио је 46.433.21 динара државног новца, с којим је по званичној дужности руковао, и побегао.



Он има 30 година, стаса је високог, добро је развијен, смеђ је у опште, нос му је кукаст. И ако се дефрандант Тихомир за сада налази у Плевљу — Турској, — ипак му износимо слику у данашњем броју, једно с тога да би свет

видео ово чудовиште, а и за то, да би наше пограничне власти према турској упознале добро овог неваљалца који, преко писама поручује, да ће са чежњом упасти у Србију. Сliku ову добили смо непосредно из Шлеџа, камо се дефраудант и фотографисао.

Јован Стојимировић, земљод. из Липа, ср. подунавског, који је, као 17-год. осуђеник, био у затвору смедеревског првостепеног суда због опасне крађе и покушаја убиства, побегао је из затвора 15. тек. месеца. Он има 28 год., средњег је стаса, округла лица, малих и црних брчића, у одељу је сукненом. Смедеревски првостепени суд депешом Бр. 32.571, моли за најживље тражење овога, по све опасног зликовца, кога, у случају проналаска, треба под јаким стражом спровести или суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 34.357.

Новаку Аранђеловићу, из Милошевца, среза орашког, украдена су, ноћу између 22 и 23 тек. месеца два коња, од којих један има 3 год. и длаке је отворене доратасте, а други 2 године са длаком мрко-доратастом. Начелник ср. орашког актом Бр. 14.843, моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 34.728.

Матијас Нихлер, родом из Шопорна у Аустро-Угарској, коњушар по занимању, окривљен је код управе града Београда због више крађа. Он има 27 год., средњег је стаса, округла лица, кестенаве косе, очију плавих, носа и уста обичних. За Матијасом, који је у бегству, наређује се тражење.

Акт управе града Београда Бр. 20.930.

Михајло-Милан Стојановић, родом из Аустро-Угарске, извршио је, ноћу 13. и 14. тек. месеца, разбојништво са убиством у селу Владимирцима, среза посаво-тамнавског, и побегао. Он има 60 година високог је стаса, развијен, просед, очију црних, бркова малих, без браде је. Од одећа има на себи један стари капут и панталоне, на глави јагнећу шубару, а на ногама банатске опанке. За убицом и разбојником наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести под јаким стражом начелнику среза посаво-тамнавског с позивом на депешу Бр. 9049, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27928.

Илија Манојловић, родом из Новог Сада по извешћу Аустро-угарских власти извршио је тамо више опасних крађа и побегао у Србију. Он има 35 год., средњег је стаса, високог чела, косе и очију црних, лица округла, говори српски, немачки и мађарски. Управа града Београда актом Бр. 29.949 позива све полиц. власти, да овога крадљивца у својим домањима потраже, а у случају проналаска њој стражарно спроведу.

Драгутин Јовановић, бив. бакалеки момак, а у последње време келнер, извршио је 30. пр. мес. једну опасну крађу у Београду и побегао. Он има 16—18 година, средњег је стаса, плав; у одељу је отворене боје. Кварт дорћолски, који води истрагу по овој ствари, моли све полициске власти, да Драгутина у својим

домањима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23150.

Раденко — Маринковић Милосављевић, Тома — Тодор Марковић и Ранко Н., цигани скитачи, решењем пожаревачког првостепеног суда стављени су под поротни суд и у притвор због опасне крађе. Раденко има 50—60 год., повисок је, плав, сед на десној руци има ожиљак од секире; занима се камбасењем, калајисањем и прављењем ножица. Тома има до 30 год., омален је, дежмекаст, приномањаст, образа округлих, брија се. Ранко, чије се презиме није могло сазнати, има такође око 30 година, високог је стаса, приномањаст, образа округлих, коса мала, бркова црних и кратких. Пожаревачки првостепени суд актом својим од 25. пр. месеца Број 34.732, моли све полициске власти за најживље тражење ових крадљивца, које у случају проналаска, треба стражарно спровести поменутом суду, или упр. града Београда с позивом на акт Бр. 23.391.

КО ЈЕ ОВО?

Овај леш, нађен је 29 октобра т. г. у колеби винограда Јордаке-а Георге на 3 километра даљине од жилавске општине у краљевини Румунији. Покојник је убијен револверским метком у десно слепо око. На лешу нису нађени никакви трагови који би утврдили идентичност, но по одељу држи се да је неко од оних радника који из Србије иду у Румунију ради печалбе.



Краљев. Срп. посланство у Букурешту умовљено од румунских полиц. власти доставило је преко министр. спољ. послова ову фотографију ради публикавања и проналаска идентичности.

Министарство унутрашњих дела актом ПБр. 29119 наређује полициским и општинским вла-

стима нарочито у окупацима одакле наши сељани прелазе у Румунију, — да у својим круговима распитају је ли овај леш ког нашег поданика, па да о резултату извести Министарство с позивом на горњу нумеру.

ТРАЖИ СЕ

Тошу Тасића, бив. келнера, који је 9. тек. месеца одбегао од своје куће, — тражи квартал савамалски актом од 14. тек месеца Бр. 9605. Ко о њему буде ма шта знао, нека о томе извести поменути квартал, или непосредно управу гр. Београда.

Милена кћи Мите Илића, из Липовице ср. ласковачког отишла је 13. ов. мца. по подне од куће незнано где.

Милена је стара 16—17 год. раста омаленог, лица округлог, приномањаста, косе црне, од одећа носи, сељачку белу пртвену вртарку. Мало је сулуда — шашава али кад је ко лепо запита одговара. Начелник среза ласковачког актом Бр. 22.382 моли све полициске власти да Милену изводе потражити, и у случају проналаска да је уште начел. ср. ради предаје њеној фамилији УПБр. 34.934.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Миленко Пузовић, родом из Ваљева и бив. слуга код г. Димитрија Кумануди, чиновника из Београда, извршио је овоме, ноћу између 15 и 16. тек. мца. опасну крађу том приликом, украо и однео 750 динара у српским повчаницама. Одмах сутра дап, по извршеној крађи, Миленко је ухваћен и решењем кварта врачарског став-



љен под кривичну истрагу и у притвор. Како квартал сумња, да је Миленко сем ове крађе, извршио и још неке друге, — то му износимо слику и молимо, како власти тако и приватна лица која о њему буду ма што знала, да о томе што пре извести поменути квартал, или непосредно управу града Београда с позивом на акт Бр. 34.526.

Садржај: I. Службени део. — II. Стручни и научни део: 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Организација санитетске полиције у немачкој; III. Поучно забавни део: 1) Лондон ноћу. 2) Похотљиве животиње у људском облику; — IV. Поуке и обавештења. — V. Службене објаве: 1) Потере; 2) Ко је ово; 3) Тражи се; 4) Из полициског албума.